

Predkladacia správa

Postup a vykonanie referenda v Slovenskej republike je upravené v Ústave Slovenskej republiky a v zákone o spôsobe vykonania referenda. Podľa čl. 93 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sa referendum môže rozhodnúť o dôležitých otázkach verejného záujmu. Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie možno považovať za predmet verejného záujmu, preto by sa malo umožniť občanom Slovenskej republiky, aby sa k tejto dôležitej a nesporne vážnej otázke vyjadrili.

Podľa čl. 94 Ústavy Slovenskej republiky je oprávnený zúčastniť sa na referende každý občan Slovenskej republiky, ktorý má právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky.

Na základe čl. 95 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky referendum v podmienkach Slovenskej republiky vyhlasuje prezident Slovenskej republiky, ak o to požiada petíciou aspoň 350 000 občanov, alebo ak sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky.

Keďže bol záujem o vyhlásenie referenda o vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie deklarovaný už v minulosti politickými stranami, predkladaný návrh na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení referenda podávajú poslanci Národnej rady Slovenskej republiky (čl. 96 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) z politických strán, ktoré majú zastúpenie v Národnej rade Slovenskej republiky.

Prezident Slovenskej republiky do 30 dní od prijatia uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási oznámením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky referendum s termínom jeho konania. Referendum sa vykoná do 90 dní od jeho vyhlásenia prezidentom Slovenskej republiky, uverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (čl. 95 ods. 1, čl. 96 ods. 2 Ústavy SR).

Na zasadnutí Európskej rady v Kodani, v dňoch 12. – 13. decembra 2002, Slovenská republika úspešne uzatvorila rokovania o pristúpení do Európskej únie.

Ukončenie rokovaní Slovenskej republiky spolu s ďalšími deviatimi kandidátskymi krajinami je bezpochyby zásadným medzníkom v procese doterajšieho rozširovania EÚ.

V priebehu náročného procesu negociačných rokovaní, ktoré oficiálne začali vo februári 2000 Slovenská republika dokázala udržať tempo rokovaní s ostatnými kandidátskymi krajinami, ktoré zahájili rokovania o vstupe o dva roky skôr.

Slovenská republika za tri roky rokovaní uzavrela celkovo 31 negociačných kapitol – Slobodný pohyb tovaru, Slobodný pohyb služieb, Slobodné poskytovanie služieb, Slobodný pohyb kapitálu, Právo obchodných spoločností, Hospodársku súťaž, Poľnohospodárstvo, Rybné hospodárstvo, Dopravná politika, Dane, Hospodárska a menová únia, Štatistika, Sociálna politika a zamestnanosť, Energetika, Priemyselná politika, Malé a stredné podnikanie, Veda a výskum, Vzdelávanie a školenie, Telekomunikácie a informačné technológie, Kultúrna a audiovizuálna politika, Regionálna politika, Životné prostredie, Ochrana spotrebiteľa, Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra, Colná únia, Vonkajšie vzťahy, Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, Finančná kontrola, Finančné a rozpočtové ustanovenia, Inštitúcie a Rôzne.

Osobitne náročné bolo uzatvorenie kapitol – Hospodárska súťaž, Poľnohospodárstvo, Energetika, Životné prostredie, Regionálna politika a Finančné a rozpočtové ustanovenia. V siedmich kapitolách boli vynegociované prechodné obdobia zo strany SR, v troch kapitolách požiadala o prechodné obdobia Európska únia.

Slovenská republika je s výsledkom svojich prístupových rokovaní spokojná, pokladá ho za vyvážený a vytvárajúci dobrý základ pre ďalšie pôsobenie Slovenska ako členskej krajiny EÚ.

Pre zavŕšenie procesu vstupu Slovenska do EÚ je v nadväznosti na ukončenie rokovaní potrebné pripraviť a podpísať Zmluvu o pristúpení, ako aj ukončiť príslušný ratifikačný proces. Už v závere rokovaní sa členské štáty

rozhodli, dátumom vstupu nových členských krajín bude 1. máj 2004. Bol tak vytvorený dostatočný časový priestor pre zahájenie ratifikačného procesu bezprostredne po podpise Zmluvy, ktorý grécke predsedníctvo naplánovalo na 16. apríl 2003.

Slovenská republika podobne ako ostatné kandidátske krajiny už dávnejšie deklarovala úmysel po skončení rokovaní o vstupe do Európskej únie uskutočniť referendum, v ktorom by mali občania možnosť vyjadriť sa priamo k otázke nášho vstupu do Európskej únie. Referendum, ako významný nástroj priamej demokracie má svoje nenahraditeľné miesto pri tak dôležitej otázke, akou nepochybne je vstup Slovenskej republiky do Európskej únie.

Na rozdiel od niektorých susedných štátov postup a vykonávanie referenda v Slovenskej republike upravuje Ústava Slovenskej republiky v čl. 93 až 100 a zákon č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov.

V zmysle Ústavy Slovenskej republiky konanie referenda o vstupe Slovenskej republiky do EÚ nie je obligatórne. Na druhej strane je potrebné zdôrazniť záväzok rozhodujúcich politických strán a hnutí zastúpených v Národnej rade SR daný občanom Slovenskej republiky, aby sa k otázke vstupu Slovenskej republiky do EÚ vyjadrili osobne. Túto skutočnosť potvrdzuje aj prax v štátoch, ktoré v minulosti pristúpili k EÚ (napr. pred pristúpením Švédska, Fínska a Rakúska k EÚ v roku 1995 v uvedených krajinách prebehlo referendum).

V roku 2003 sa uskutoční referendum o vstupe do EÚ v deviatich z desiatich kandidátskych krajín uchádzajúcich sa o členstvo v EÚ. Podľa čl. 93 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sa referendum môže rozhodnúť o dôležitých otázkach verejného záujmu. Vstup Slovenska do EÚ možno jednoznačne považovať za predmet dôležitého verejného záujmu, preto by malo byť umožnené občanom Slovenskej republiky, aby sa k tejto dôležitej otázke vyjadrili priamo. Vstup Slovenska do EÚ je skutočnosťou, ktorá sa dlhodobo bude dotýkať viac či menej každého občana Slovenskej republiky.

Po zvážení všetkých faktov prichádza Národná rada SR k záveru, že iniciovať referendum v zmysle článku 93 ods. 2 Ústavy SR je správne a zodpovedné vo vzťahu k občanom Slovenskej republiky. Národná rada SR pri tomto svojom rozhodnutí berie do úvahy jeden zo základných princípov Ústavy Slovenskej republiky, ktorý je vyjadrený v čl. 2 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: "Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo."

Predkladaný návrh na vyhlásenie referenda iniciuje Národná rada Slovenskej republiky. Pri tejto iniciatíve Národnej rady SR vystupuje do popredia skutočnosť, že vstup Slovenskej republiky do EÚ je jej národnoštátnym záujmom. Dohoda na pôde Národnej rady SR, ktorú predložené uznesenie sleduje, je veľmi dobrým signálom pre voličov pred samotným hlasovaním v referende.

Výsledky referenda sú podľa našich právnych predpisov platné, ak sa na ňom zúčastnila nadpolovičná väčšina všetkých oprávnených voličov, t. j. minimálne 50 % + 1 volič. Rozhodujúci je ten výsledok ("áno" alebo "nie"), za ktorý sa vyslovila väčšina z občanov zúčastnených v referende. Návrh prijatý v referende vyhlási Národná rada SR rovnako ako zákon (čl. 98 Ústavy SR), t. j. musí byť uverejnený v Zbierke zákonov SR.

Samotný proces vstupu Slovenskej republiky do EÚ bude z hľadiska ústavného a medzinárodného práva zabezpečený ratifikáciou Zmluvy medzi Belgickom, Dánskom, Fínskom, Francúzskom, Gréckom, Holandskom, Írskom, Luxemburskom, Nemeckom, Portugalskom, Rakúskom, Španielskom, Švédskom, Talianskom a Veľkou Britániou (členskými štátmi EÚ) a Cyprom, Českou republikou, Estónskom, Litvou, Lotyšskom, Maďarskom, Maltou, Poľskom, Slovinskom a Slovenskou republikou (pristupujúcimi štátmi k EÚ) o pristúpení k Európskej únii (Zmluva o pristúpení).

Uvedené má svoj ústavný základ v článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky: "Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe

takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.”

Zmluva o pristúpení bude vyžadovať súhlas trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov Národnej rady SR. Zmluva o pristúpení bude predložená na ústavné prerokovanie Národnej rade Slovenskej republiky po jej podpise (16. apríla 2003) ako samostatný materiál.

Platný výsledok referenda o vstupe do EÚ však bude pre Národnú radu SR záväzný v zmysle čl. 99 ods. 1 - “Výsledok referenda môže Národná rada Slovenskej republiky zmeniť alebo zrušiť svojim ústavným zákonom po uplynutí troch rokov od jeho účinnosti.” Po kladnom výsledku referenda bude na Národnej rade SR, aby v zmysle Ústavy Slovenskej republiky zabezpečila realizovanie vôle občanov Slovenskej republiky.

Bratislava január 2003